

Any V

EMPORIÓ

N.º 99

PERIÓDIC QUINZENAL

Preu
de subscripció:
3'50 ptes. l'any
Un número:
15 cts.

Torroella de Montgrí, 23 Febrer 1919

Redacció i
Administració:
Ateneu
Montgrí

== SIMIL == BENZINA

PER A TOTA CLASSE DE LLUMS DE SOLDAR

SUBSTITUTIU

A BASE DE ALCOHOL, BENZINA I BENZOL

MARCA "TEB"

PER A TOTA CLASSE DE MOTORS D'EXPLOSIÓ

ES EL MILLOR DELS CARBURANTS

RESULTAT GARANTIT

DIPÓSIT DE VENDA: CASA TORRAS-BARANGÉ

GIRONA

DEL MOMENT

L'efusió, l'unanimitat, la bona harmonia dels partits que representen una verdadera força d'opinió dins la nostra terra, es posà en evidència en l'elecció del diumenge passat. Encara que l'actitut dels republicans, al no presentar candidat, fou un acte de regoneixement als drets de minoria, un acte de la mes alta democràcia per ells preconitzada, ningú podria assegurar-nos que en altres circumstàncies en que les passions estan sempre a punt de desbordar-se; en que les diferències i els partidismes ofeguen tota norma de conducta; tota resolució de concòrdia; s'haguessin tingut en compte aquells actes i aquelles raons.

Però avui, que ho sàpiguem els enemics de Catalunya, la germanor ens mou i ens crida; i es que per damunt de tot ens sentim fonament catalans. I no volem que en aquets moments solemnes de vida o de mort, de decaïment o de triomf, brolli la mes petita diferència entre nosaltres, ja que per igual catalanistes i republicans i demés partits de dreta i esquerra havem jurat per mitjà dels representants de cada poble que acudiren a l'Assemblea, l'estatut laborat pels nostres homes i per ell devem estar disposats al sacrifici si fos necessari fins a obtenir el regoneixement que's mereix la nostra causa encarnada en aquest estatut d'integral autonomia.

Fets com els del diumenge passat d'una puresa política inacostumada ens reconforten, assabentant-nos que a Catalunya es aon s'hi practica al revés de les demés terres d'Espanya, la política sana i enfortidora, lliure del cacicat embrutidor que revolta els pobles i fa caure víctimes.

Que una plena confiança en el pervindre enllumeni els nostres actes i quan tinguem la nostra terra redimida, no oblidem aquelles altres que fits els ulls envers nosaltres ens pregunten amb amor que correm a deslliurar-los de les garres del xorc caciquisme que s'ampara amb aquets polítics fatals, que son els que s'oposen a les demandes de Catalunya.

Catalunya es redressa radiant de vida no-

va, mentres el centralisme que desgoverna a Espanya irremeiablement s'en va a la posta.

Cremem un ciri a la seva memoria perque mai mes pugui despertar-se.

JOSEP CASTELLS

■ ■ ■ ■ ■

PER L' ENNOBLIMENT

- - - DE LA LLENGUA

I

L'home és la suprema eclosió de la Natura, l'instrument organitzat, meravellósament receptor de la divina harmonia.

La paraula és la màgica expressió del pensament i de les sensacions.

La historia, font material inestroncable de la qual brollen la filosofia i l'ètica per l'ensenyament del progrés del pensament humà, ens conta l'evolució dels llenguatges a través de les civilitzacions; ens diu que si be les llengües son filles dels pobles, necessiten d'uns homes superiors que les purifiquin i les perfeccionin.

Així feu el Dant a Italia, Bernat Metge, Lull, Roïç de Corella, Ausias March i altres escriptors a Catalunya.

També ens diu que les llengües son l'explosió natural de l'ànima dels pobles i per tant és un crim contra la llibertat i contra natura el voler-les fer desaparèixer.

Ens diu també que un llenguatge subsisteix mentre és servat vivent l'aspecte de civilització peculiar que va produir-lo i mentre el poble que el parla té suficient personalitat, distintius racials i espirituals suficients per a no ser absorbit per altres civilitzacions i per influències forasteres.

La llengua catalana, el poble català serven una personalitat vigorosa i subsisteixen vives les modalitats de civilització que varen produir-los.

Més l'idioma al qual no li és ampliamen-
t dispensat l'honor de servir d'expressió
de les manifestacions de vida dels qui
la parlen en totes les modalitats del sen-
tir i del pensar, i en tots els ordres d'acti-
vitat, és idioma que va vers l'estancament
i la corrupció precursors fatals de la mort,
i el dilema per a tota persona d'esperit
cultivat es presenta amb una claretat gai-
rebé crudel: «o bé l'estudi, l'amor, l'ús, o
bé l'abandó i la mort», i davant tots no-
saltres el tenim el dilema inexorable, com
esculpit sobre el llindar del temple de la
historia per la ma invisible de les nostres
generacions pretèrites.

A nosaltres correspon el decidir quina
part del dilema, com a homes conscients
i d'esperit culte, devem escollir en aquest
moment de l'història de l'humanitat en el
qual el nostre destí ens ha donat existèn-
cia com a individus; car de dilemes està
feta la vida individual com la vida dels
pobles i de les nacions. I nosaltres davant
d'aquest dilema esdevenim escèptics i
creients; escèptics, perquè observadors
serens considerem la impuresa dels actes
humans avui, després de tants segles de
historia, perquè sabem el teixir i desteixir
constant en l'evolució del pensament hu-
mà, i perquè dubiem de la justícia del es-
tat social passat com de l'actual i de l'a-
venir; escèptics, perquè sabem que si be
l'home és susceptible d'apropar-se a la
suprema harmonia, susceptible de vesllu-
menar quelcòm de la veritat, de la justí-
cia, de la divina bellesa, està també cons-
tituit per un organisme subjecte com a tal
a les passions, a les preocupacions i a les
concupiscències. I llavors davant d'aquest
i dels altres dilemes que en la vida és
presenten, sentim brollar a flor de llavi
una lleugera ironia amarga i compassiva.
Mes aquesta ironia i aquesta pietat ens
porten també a ser creients, a ser obti-
mistes, i creiem que en moltes circum-
stàncies de la vida l'home pot verament
sentir el goig d'apropar-se a la veritat i a
la justícia divina sense que la llum inefa-
ble li fongui com a Icar les subtils ales

de l'entusiasme i de l'ideal; malgrat que
veiem en la història que tota època de
epopeies brillants, te un epileg de deca-
dència i de deshonra, creiem també que
lentament pot la civilització humana evo-
luar i evolua vers més amples horitzons
de perfeccionament i de justícia.

II

El coneixement i l'estudi de la llengua,
ens porta a estimar-la, i seguint el senti-
ment de l'amor propi (que tan profunda-
ment analitzà La Rochefoucauld), aquest
sentiment promotor de la major part dels
nostres actes encendrà en nosaltres el de-
sig de perfeccionar-la. Veurem llavors
quan inconscientment alguns es mostren
ja satisfets de com avui es servada la
llengua sense pensar en la corrupció i en
la decadència de que és tacada. L'obser-
vació simple d'alguns fets evidents aca-
barà de mostrar-nos la certesa d'aquesta
afirmació. Privada la gran massa del pú-
blic de l'estudi literari de la llengua, a-
questa s'es corrompuda en la seva sin-
taxi i en la fonètica, cedint a influències
forasteres.

Proveïts d'aquella lleugera ironia, rica
d'indulgències, de que ens parla Xenius,
observem-nos nosaltres mateixos i nos-
tres relacions en les converses diària-
ment soslingudes, i sentirem mots tan im-
purs i de fonètica i pronunciació tan vul-
gar i desgraciosa com els següents ano-
tats a l'atzar: abonu per abonament; as-
sientu per seient, seti, lloc: buenu per bé;
hasta luego per fins després, o a reveure,
desde luego per naturalment o es natural;
sin embargo per noresmenys o no obstant;
entressuelu per entressol; enfrenta. per en-
front; plata per argent, puestu per lloc, se-
ti; séu (plural d'ells o d'elles) per llur; ret-
xassar per refusar, rebutjar; reverenciar
per reverir; tetxu per sostre o trespòl; ven-
tanilla per finestra. i altres tants atentats
comesos contra la puresa i elegància de
la llengua.

El mal es profund i el remei deu ser aplicat amb constància i energia:

Citem com «apreciacions d'observació personal» (sense pretensió d'esposar un programa filològic). qualques modificacions que el dia que el català sigui d'obligatoria ensenyança podrem contribuir a portar el bon gust al bell parlar vers un caient de major dolçor i elegància.

Exemple: «Esser, dir, fugir, llavors» si pronunciem d'una manera obscura «esse, di, fugí, llabós» accentuant asprament i paladialment la «i» de di, fugi, farem dos mots que tereixen l'oït d'una manera vul-

gar, desgraciosa, gairebé repulsiva; mes si pronunciem la r final com també fem les «a» i les «e» lleugerament obertes; si separem i marquem lleument les dugues «s» d'es-ser; si marquem amb so dental la «v» de «llavors», haurem donat una exquisida elegància que no desdiurà de la força i de la noblesa dels mots: perque la gràcia no està mai divorciada de la força i de l'equilibri; així ens ho demostra l'arquitectura creada per la cultura hel·lènica, una de les més sublimes eclosions del geni humà.

P. M. T.

La sardana de les monges

*Al davant de l'ermita de Sant Ratel
les sardanes airores pugen al cel,
i tothom sent en l'ànima dolçor de mel.*

*Sardanes com aquestes mai s'han sentit.
Fins la ballen els avis quan ve la nit,
i als genolls de les mares salta el petit.*

*Per planures i serres escampa el vent
de la cobla les notes alegrement,
i fins l'ona s'hi acosta que al lluny la sent.*

*En un coll de muntanyes hi ha un monestí
De puntetes les monges van al jardí
que les roses ensencen i el llesamí*

*Les sardanes arriben fins als seus cors
amb gatxara i rialles dels balladors,
i entorn d'elles, els arbres, quines remors!*

*Dues monges, en l'ombra les mans s'han prés:
ja se n'hi ajunten d'altres i altres després;
les de més lluny s'acosten; tothom ja hi és.*

*Ballen totes porugues, ben dolçament;
enrogides de galies, mig somrient,
i sos peus en la terra ni menys s'els sent.*

*Rondinant l'abadessa ja se n'hi va.
Sent-hi a prop llagrimaja; no sap renyá,
que ella també n'és filla de l'Empordá.*

*La lluna que s'aixeca les monges veu.
Pel damunt de la tapia la cara treu,
i els hi diu, bondadosa:—Balleu, balleu!*

ANGEL GUIMERÀ.

REEMPLAÇ DE 1919

LLISTA DEL SORTEIG

Núm. del
sorteig

NOMS DELS MOÇOS

- 1 Genís Borrat Marqués.
- 2 Odón Coll Feliu.
- 3 Guillem Roig Casadevall.
- 4 Jaume Miás Garriga.
- 5 Lluís Comellas Labori.
- 6 Martí Bruguera Gusó.
- 7 Gener Villaplana Chillida.
- 8 Pere Pijoan Coll.
- 9 Alvar Geli Massanet.
- 10 Joaquim Cassà Valls.
- 11 Miquel Ferrer Miás.
- 12 Rafel Bon Prats.
- 13 Martí Roig Pons.
- 14 Pere Vert Font.
- 15 Francesc García Gich.
- 16 Emili Sauri Subirá.
- 17 Josep Devant Camps.
- 18 Pere Climent Ferrán.
- 19 Víctor Plaja.
- 20 Josep Robau Ferrer.
- 21 Alfons Jou Matas.
- 22 Pere Serra Sellas.
- 23 Joan Ferrer Robau.
- 24 Jaume Carreras Gispert.
- 25 Francesc Batlle Casademont.
- 26 Carles Pagés Bassach.
- 27 Genís Baquer Ferrés.
- 28 Josep Isern Radressa.
- 29 Baldomer Prats Pujadas.

DES DE EL MANICOMI

*He sentit parlar l'orat,
aixís que queia la tarda,
i se m'ha extremat el cor
de tristesa inexplicable.*

*Tenia l'orat vint' anys.
Dels llavis, rialla amarga
ha brollat, i de sos ulls
hi lliscaven dugues llàgrimes.*

*Ell mirava a son entorn
i quelcom de nou cercava.
el capellà m'ha agafat
i m'ha dit eixes paraules:*

*"Moriren un dematí
llur esposa i fills de l'ànima
i creu parlar sempre amb ells
des de la reixa ont es ara."*

*Vareig seguir mon camí.
Va semblar'm des Santa Eularia
que les ombres de la nit
eren mes negres encare!*

EMILI GRAELLS CASTELLS:

■ ■ ■ ■ ■

NOTICIES

Ajuntament

Sessió de 4 de febrer.

S'aprova l'acta de la sessió anterior.

Se presenten dos comptes de Silvestre Pericay i Anton Quiles de 30 i 25 ptes. respectivament, les quals foren aprovades.

El Sr. Galibern demana se despatxi l'instància de D. Joan Saliati demanant se li senyali la línia a seguir en la construcció d'una paret de tanca que vol construir en el barri

SE VEN

UNA CASA situada al carrer major d'aquesta vila, amb un gran pati que dona al carrer del Safreig, i un hort del carrer del Riu Ter, conegut per l'«Hort del Calvet.»

Donará raó en Joan Massaguer, de Estartit.

d' Estartit, contestant la Presidencia que fins la data no ha pogut senyalar-se la línia perquè el terreny ahont vol construir la paret, afronta amb terreny de propietat particular.

Sessió de 7 de febrer . (extraordinaria.)

La Presidencia diu que segons li ha dit don Josep Andreu amo del aparato telefonic que fins ara ha funcionat a n' aquesta vila, la Companyia Peninsular de teléfans ha fet treure l' aparato perquè segons el Reglament vigent ha de ser l' Ajuntament i no un particular que figuri com abonat i per lo tant desde ahir Torroella ha quedat sense comunicació telefónica, signent necessari perquè funcioni altra vegada el teléfan, que l' Ajuntament demani ser continuat a la llista d' abonats de la referida Companyia a la sub-central de La Escala.

S' acorda demanar a dita Companyia, continuï al Ajuntament a la llista dels seus abonats a la sub-central de La Escala, facultant al Sr. Alcalde per a que presenti l' instancia corresponent, fent constar el Sr. Galibern que avans d' pendre l' acord tenia que consultarse els debers i obligacions que contraia l' Ajuntament al demanar l' abono i especialment si aquesta zona corresponia a la Mancomunitat de Catalunya.

Dia 9 de febrer.

Se celebra sessió extraordinaria que te per objecte la rectificació definitiva i tancar l' al·listament dels moços del reemplaç d' en guany.

11 de febrer.

S' aprova l' acta de la sessió ordinària anterior i s'aproven i ratifiquen les extraordinàries dels dies 7 i 9.

S' acorda quedar enterat d' una carta del Diputat Sr. Fournier manifestant que el Director General d'Obres Públiques ha inclòs a la relació de subastes pròximes a anunciar-se la de la construcció del pont sobre el Terri.

Se dona compte de la resolució del senyor Governador Civil de la provincia desestimant el recurs interposat per D. Albert Galibern contra providències de l' Alcaldia ordenant-li suspengués la corrent elèctrica en el filat de distribució de fluid, per a que el consesionario del enllumenat públic pogués acabar l' instal·lació, acordant-se quedar enterat.

Se llegueix un ofici del Cap del Dipòsit de Caballs de remonta d' Hospitalet diguent que la parada destinada a aquesta vila se compondrà el corrent any de 4 caballs 3 soldats i un caporal, interessat s' arregli el local ahont ha d' instal·lar-se i que 's tingui preparat l' aprovisionament de racions i l' assistència facultativa; s' anomena a la Presidencia i al senyor Hereu, Comisionats per a proveir a la parada de tot lo necessari tinguent en compte la costúm d' altres anys.

Se nomena delegat al Secretari del Ajuntament per a recollir de la Comissió Mixta de Girona els expedients d' excepció dels moços d' aquesta vila que han d' esser revisats per l' Ajuntament.

S' acorda interessar a la Comissió de Foment passi a examinar les aceres construïdes al carrer del Safreig.

La Presidencia dona compte de que en compliment de lo acordat en la sessió extraordinària anterior, havia redactat i enviat a la Companyia Peninsular de Teléfans l' instancia demanant que se continuï al Ajuntament a la llista d' abonats, acordant-se quedar enterat.

A proposta de la Comissió de Foment se acorda dir a D. Joan Salieta que dita Comissió no pot senyalar la línia a seguir en la paret de tanca que desitja construir al barri d' Estartit ja que el seu terreny afronta amb propietat particular.

S' acorda fixar en una pesseta el preu de cada pregó que els particulars encarreguin al empleiat destinat per fer-los.

El Sr. Galibern demana se fassi complir la condició imposada al Sr. Mundet d' acabar d' un cop l' instal·lació pública.

**USTED
TOMARÁ**

Amigo DÉBIL

Elíxir CALLOL

**POQUE DA
FUERZA, VIGOR
Y JUVENTUD**

**y los Médicos le llaman el
Remedio de los Débiles**

**Fórmula Aprobada y Recomendada
por la Real Academia de
Medicina y Cirugía**

**DE GUSTO AGRADABLE
Y EFECTO RÁPIDO**

Corte y
envíe este
VALE a
CALLOL
Apartado 520
BARCELONA
Sirvase
remir a Don
CATIVS

Dia 16 de febrer

Se celebra sessió extraordinaria que té per objecte el sorteig dels moços del reemplaç d'enguany.

Trasllat.—Ha traslladat la seva coneguda farmacia nostre volgut consoci el farmacéutic D. Lluís Pou.

Ara se troba instalada en la casa propietat del Sr. Pou, al carrer Major.

— En la casa habitada per la distingida fa-

milia Pou, s'hi ha instalat el café de nostre suscriptor N' Isidre Fontquerna.

Temps. — Continúa la inseguretat del temps que en general ens ofereix alguns adelantos de primavera.

Subasta d'un pont.—Degut a les actives gestions del diputat pel districte senyor Fournier, el dia 5 del pròxim mes de març, anirà a subasta el pont sobre el Terri que tant interessa a la comarca.

De la parada de sementals.—A la parada de sementals de Torroella s'hi destinaran quatre caballs en lloc dels tres que s'hi destinaven els altres anys.

Visita.—Dies passats tinguerem ocasió de saludar a nostra volguda suscriptora la ben anyorada mestressa de l'escola de noies de Torroella.

Vingué acompanyada de D.ª Dolors Grés digna mestressa de Palamós i del marit de aquesta senyora.

Inspecció.—En el curs de la setmana ha estat a Torroella per a visitar les escoles de Torroella el molt culte inspector jefe de primera ensenyança de la provincia de Girona, Don Manuel Ibarz.

Emporion transmet a tan digne funcionari la seva respectuosa salutació.

Encare bruixes?—Com si encare fossim al segle XIV hi ha qui encare creu en bruixes.

Ens diuen que dos veïns d'aquesta per allà a les dotze de la nit, (l'hora en que les bruixes cabalcades en una escombra baixen an aquesta vall de llàgrimes) anaren a cercar-la per a dar-li una palliça, compareixent-li's en forma de cabra, i garrotada va, garrotada ve, la deixaren mig morta, no valguent-li els crits que feia la pobreta.

A la *qüenta*, aquesta cabra, que sofreix ac-

cidents quedà, a la tarda sense poder seguir el remat i la casualitat feu que la trobessin a la nit. Com es natural l'amo de la cabra ha justificat que era seva i que no era bruixa.

Del Teléfon.—A Torroella hem quedat incomunicats telefònicament. L'Ajuntament fa gestions per a que l'autoritzi a fi de posar una línia d'aquí a la sub-central de La Escala. També ens diuen que es molt fàcil que vingui a nostra vila la Companyia Inter-Urbana. Sigui el que sigui desitgem que 's confirmi aquesta notícia a fi de no estar incomunicat un servei de tanta importància.

Les eleccions del diumenge.— Les eleccions del diumenge passat per a cubrir la vacant que deixà a la Diputació, el malaguanyat patrici don Martí Roger, van celebrar-se amb bastant moviment tenint en compte el poc interès que oferien, degut a donar-se per descomptat el resultat definitiu. En tot, el candidat regionalista don Miquel Roger, obtingué 442 sufragis.

La brillant victòria de En Roger ens omplena de joia, ja que constitueix un nou triomf per la causa catalana.

Oblit.— Al donar compte 'n el nombre passat de la constitució de la nova Junta directiva de l'Ateneu, ens oblidarem d'assenyalar que continuà exercint el càrrec de tresorer el dilecte amic En Joaquim Capellà que amb tan de zel de molt temps ve desempenyant-lo.

Nomenament.—Nostre bon amic i soscipitor, el conegut torroellenc En Josep Ramió ha sigut nomenat subdirector de l'importantíssima casa productora de discs i màquines parlants «Odeón» de Barcelona.

Felicitem coralment a l'amic Ramió i desitgem pugui disfrutar per molts anys del càrrec que pels seus mereixements s'ha fet acreedor.

Balls de disfreses.— Han començat al saló Coll, els balls de disfreses, preludi dels dies de carnaval, veient-se força correguts.

Defunció.—A la vila de Rosas ha mort el jove n'Enric Romaniac i Dunjó, germà polític de nostre volgut amic el tinent de carabiners d'aquesta vila D. Felip Diaz, a qui, com a la demés família acompanyem en llur sentiment.

Se venen UNA TARTANA I UN CARRRET en molt bon estat.

Raó: En MARTÍ VERT; Torroella de Montgrí.

MERCAT DE TORROELLA

CELEBRAT EL 17 FEBRER 1919

Biat . . .	de 30'00 a 32 ptes. quartera
Civada . . .	de 19'00 a 20'00 « «
Ordi . . .	de 21 a 22 « «
Faves . . .	de 28'00 a 29'00 « «
Esparcet . . .	de 18'00 a 20'00 « «
Favó . . .	de 25'00 a 26'00 « «
Besses . . .	de 27'00 a 28'00 « «
Mongetes . . .	de 32 a 34 « «
Mill . . .	de 48'00 a 50'00 « «
Biat de moro . . .	de 30'00 a 32'00 « «
Bestiar porquí . . .	de 35'00 a 40'00 un
Oli . . .	de 22' a 23' « el mallat
Ous . . .	de 2'25 a 2'30 « dotzena
Gallines . . .	de 12'00 a 15'00 « parell
Pollastres . . .	de 7'00 a 8'00 « «
Anecs . . .	de 7'00 a 8'00 « «
Cunills . . .	de 3'50 a 5'00 « «
Oques . . .	de 8'00 a 9'00 « una
Patates . . .	de 14'00 a 15'00 « quintà
Aufals . . .	de 8'50 a 9'00 « «
Carbó vegetal . . .	de 22'00 a 26'00 « càrrega
Estelles . . .	de 1'00 a 1'25 « quintà
Palla . . .	de 2'50 a 3'00 « «

EQUIVALENCIES: La quartera equival a 80 litres; la càrrega (pes) a 120 kilos; el quintà, a 40 kilos; l'arroba a 10 kilos; el mallat d'oli, a 11'200 kilos o 13'03 litres. El mallat de ví, 15'48 litres.

Impremta de P. Ribas. — Palafrugell
Representant a Torroella: Eduard Viñas
Carrer de Sant Agustí, 36.